پۆستکۆڵۆنیالیزم لە فیلمی ئاڵای بێ وڵات.. ڕزگار حزێر عبدالله

تیۆری پۆست کۆڵۆنیالیزم لەو هەڵومەرج و بارودۆخی داگیرکەر دەکۆڵێتەوە.

مێژووی ئەم تیۆرەش دیاری کراو نییە، بەڵکو لەگەڵ سەرەتای هەبوونی داگیرکاری ئەم تیۆرەش هەبووە، واتە مێژووییەکی دوور و درێژی هەیە. وە داگیرکاریش پڕۆسەیەکی بەرفراوان و چەندین شێوەی ئاڵوگۆری هەیە وەک زمان و کەلتوور و زمان و خاک و ئاین …هتد هەیە. لەڕووی جوگرافیاشەوە بۆچوونی جیاواز هەیە، هەندێکیان پێیان وایە کە دەبێت خورتنشینگە سپیپێستەکانی وەکو ئوستڕاڵیان و نیوزلەندا و کەنەدا لە سنووری جوگرافیای لێکۆڵینەوە پۆست کۆڵۆنیالییەکان هەژمار بکرێت. بە بەڵگەی ئەوەی خەڵکی نیشتەجێبووی ئەم وڵاتانەش لەلایەن ئیمپریاکیزمەوە پەراوێزخراون و ناچارکراون کە لێکچوونی کەلتووری پەیڕەو بکەن.
هەندێکیتریشیان پێیان وابوو ناکرێت خورتنشینگە سپیپێستەکان لە هەمان گوتار جێبکەینەوە کە هیندستان و کینیا تێیدا جێگیر دەکرێن چونکە خاڵی سەرەکی لە لێکۆڵینەوەی پۆست کۆڵۆنیالیزم بریتییە لە بابەتی نەژاد، لە داگیرکردنی هندستان و کینیا بابەتی نەژاد ڕوونە، بۆ نموونە لە داگیرکاری هیندستان پەیوەندی نێوان داگیرکەر و داگیرکراو بریتییە لە نەژادی هیندی و بەریتانی. بەڵام
لە خورتنشینگە سپیپێستەکاندا بابەتی نەژاد ڕوونە.

بەم پێیەش بێت لە ڕووی جوگرافی لێکۆڵینەوەی تیۆری پۆستکۆڵۆنیالیزم گشت جیهانە
ئەوەی گشت ڕەخنەگرانی تیۆری پۆست کۆڵۆنیالیزم لەسەری ک□ک□ن دووبارە هەڵسەنگاندنەوەی پەیوەندی نەریتی نێوان گەورە شارەکان و دانیشتوانی داگیرکەرەکان و هەروەها هەڵوەشاندنەوەی شێوەکانی ئیمپریالیستی لە ڕەگ و ڕیشەوە. ئەوان هاوڕان لەسەر لێکۆڵینەوەکردن لە زوڵمی داگیرکاری و داگیرکاری نوێ، بەرگری کردن لە بەرانبەر داگیرکاری. شوناسی داگیرکەر و داگیرکراو، نموونەکانی ئاڵوگۆری نێوان ئەم شوناسانە و کۆچکردن بۆ گەورە شارەکان. نموونەکانی ئاڵوگۆری کەلتووری نێوان داگیرکەر و داگیرکراو،

ئەنجامی تێکەڵبوونی هەردووک کەلتوورێکە.
تیۆری پۆستکۆڵۆنیالیزم مێژوویەکی دوور و درێژیان هەیە بەو پێیەی پەیوەستە بە بابەتەکانی وەک داگیرکاری، وڵاتە داگیرکراوەکان زوڵم و ستەمی داگیرکاری، ئاڵوگۆڕی کەلتووری … هتد. ئەم بابەتانەش لە خودی خۆیاندا مێژوویەکی دوور و درێژیان هەیە، کە هەندەی مێژووی مرۆڤایەتی کۆنن. چونکە داگیرکاری لە سەردەم و کاتێکدا بێت ئاڵوگۆڕی کەلتووری و زوڵم و ستەمی داگیرکاری و بەرەنگاربوونەوەی داگیرکراوی بەرانبەر بە داگیرکەر بە دوای خۆیدا هێناوە. مێژووی ئەم تیۆرەش دەگەڕێتەوە بۆ سەدەی پێشوو، کە لەوکاتەدا پرۆسەی داگیرکاری گەیشتبووە لووتکەی خۆی، کۆمەڵێک بابەتی وەک بەرەنگاربوونەوەی وەک بەرەنگاربوونەوەی داگیرکاری، قسەکردن لەبارەی ئاڵوگۆری کەلتووری، نەژادی، سپیپێست و ڕەشپێست و ڕەتکردنەوەی کەلتووری داگیرکەر… هتد. ئەم بابەتانە دەکەنە ڕەگ و ڕیشەی پۆست کۆڵۆنیالیزم.
ئەدەبیاتی پۆست کۆڵۆنیالیزم دەرخەری لێکەوتەکانی داگیرکارییە و دەیانخەتە ژێر پرسیارەوە. هەروەها ئەدەبیاتی پۆستکۆڵۆنیالیزم باس جەنگ و داگیرکرای و شێوازەکانی ئاڵوگۆڕی کەلتووری و زمانی و ئاین و …هتد نێوان وڵاتی داگیرکەر و داگیرکراو دەخاتە ڕوو. وە ئەدەبیاتی پۆست کۆڵۆنیالیزم دەیەوێت پەراوێز نەهێڵێت. وە ئامانجی پۆست کۆڵۆنیالیزم ئەوەیە جیاوازی نەهێڵێت لە نێوان شەرقی و غەربی، چونکە ڕۆژئاوا بەردەوام هەوڵی داگیرکردنی ڕۆژهەڵاتی داوە و بە دواکەوتووی و نا ڕۆشنبیری دادەنێن، هەروەها پێیان وایە ئەوان لە ڕۆژهەڵاتییەکان باشتر و بە دەسەڵاتترن، بۆیە ئامانجی ئەدەبی ئەم تیۆرە نەهێشتنی ئەم خاڵەیە.
وە ئەو بنەمایانەی پۆست کۆڵۆنیالیزم لە بەرهەمە ئەدەبییەکان ڕەنگ دەداتەوە ئەمانەن، سەنتەری و چەق، دوو ڕەگی بوون، نەژادی، لاساییکردنەوە، سەنتەر بوونئ ئەوەوەی، ڕەشپێست و سپی پێست…هتد.
فیلمی ئاڵای بۆ وڵات، هی بەهمەنی قوبادی، لە ساڵی ٢٠١٥ بەرهەم هیناوە.
ئەم دوو کەسە بەردەوام لە هەوڵی کۆمەک کردن بە کۆمەڵگاکەیانن:
کۆمەڵگایەک کە هەمووکات لەگەڵ بارودۆخی سەختی ژیان، جەنگ و هێرشی داعش پەیوەندی هەیە.
(هەلی لۆق) گۆرانیبێژێکی بە شێوازی پاپە کە دەیەوێت کوردستان بە جیهان بناسێنیت و سەرنجی کۆمەڵگای جیهانیش بۆ کوردستان ڕابکێشێت و هەروەها هەستی کۆمەڵگابوون بە خەڵکی کورد بدات.
نەریمان فڕۆکەوانە، ئەو بەهۆی کەوتنەخوارەوەی فڕۆکەکەی پێیەکی شکاوە، بۆیە ناتوانێت فڕۆکەوانی بکات. نەریمان فەرگێیەکی

ف□ک□وانی بۆ منداڵ□انی کوردستان ڕیکخستووە بەڵام باوک و دایکی هەندێک لە منداڵ□□کان دوای بیستنی ئەو □وداوەی نەریمان، چیتر منداڵ□□کانیان نانێرن بۆ فێرگەکە بەڵام نەریمان سوورە لەسەر کارەکەی خۆی و لەگەڵ منداڵ□□کان نەخشەیەکی سەربازی بۆ کوردستان دادەنێن.

ئەم دوو بەشە وەک دوو چیرۆک، هاوشانی یەکتر و هاوکات گرێدراوی یەکترن. دۆخی ئاڵۆز و ناخۆشی کوردستان وا لە هێلی ل□ق و نەریمان دەکات کە پشتیوانی و یارمەتی کۆمەڵگاکەیان بکەن.

١- ڕەنگدانەوەی پۆست کۆڵۆنیالیزم لە فیلمی ئاڵای بێ وڵات. ژێردەستە داگیرکردنی خاکی کورد لەلایەن داعشەوە لەم فیلمەدا.

هەروا□ها بەردەوام کورد ژێردەستە بووە لەلایەن عرب و تورک و ئێران.

٢- جەنگ لەم فیلمەدا باس لە جەنگ و داگیرکردنی دەکرد ئەمەش خالێکی گرینگی پۆست کۆلۆنیالیزمە کە پۆستکۆلۆنیالیزم ئەنجام و لێکەوتەکانی جەنگ و داگیرکاری دەخاتە ڕوو

٣-لاسایکردنەوە لەم فیلمەدا کورد لاسایی ڕۆژئاوای دەکردەوە لە بەکار هێنانی چەک و دروستکردنی تەیارە و بەرهەمهێنانی گۆرانی بۆ نموونە هونەرمەند هێلی ل□ق د□یەوێت وا لە کورد بکات لاسای ئ□و□پا بکاتەوە.

٤- بوونی ئەوی تر لەم فیلمەدا کورد کراوەتە ئەوی تر

٥- سەنتەرو پەراوێز لەم فیلمەدا ئەوڕوپا بەستەر و ڕۆژهەلاتیش پەراوێزە.

ئەم نووسینە بەسەرپەرشتی:

‎م. چاوەڕێ نیعمەت سالح لە زانکۆی سۆران ئامادەکراوە